

FORMUEULIGHED 25. august 2014

DEBATINDLÆG

Piketty handler om et stærkt EU

Skrevet af

Sune Enevoldsen Sabiers
Senioranalytiker

I disse måneder har Thomas Pikettys økonomibog "Capital in the 21. century" været stærkt omtalt i medierne. Behovet for et politisk stærkt EU er den åbenlyse konklusion. Et politisk stærkt EU vil have mulighed for at modgå det pres, der er på de enkelte lande for at sænke skatter på kapital og på selskaber, på samme måde som EU har kunnet lægge pres på mange skattelylande.

Kontakt

Senioranalytiker

Sune Enevoldsen Sabiers

📞 33 55 77 10

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

I disse måneder har Thomas Pikettys økonomibog "Capital in the 21. century" været stærkt omtalt i medierne. En bog som langt hen af vejen handler om ét centralt spørgsmål. Nemlig om hvorvidt moderne liberale samfund bevæger sig mod øget frihed og velstand for de fleste borgere, som det var tilfældet i de 30 år fra anden verdenskrig frem til 1970'erne. Eller om verden bevæger sig mod en mere og mere ulige fordeling af ressourcerne, som det var tilfældet frem mod første verdenskrig, hvor langt hovedparten af verdens formuer tilhørte få rige familier i Europa.

Der er gået mere end 30 år, siden Reagan og Thatcher i starten af 1980'erne lagde grunden til den liberalisering, som kendetegner mange lande i dag. Pikettys data er klare: Siden 1980 er det gået den forkerte vej. De fleste lande har bevæget sig mod en mere og mere uretfærdig fordeling af ressourcerne. Selv om formuerne ikke er så ulige fordelt som før første verdenskrig, så har den rigeste tiendedel af befolkningen i Europa i dag omkring 60 procent af formuerne, hvilket er mere end 13 gange mere end resten af befolkningen. Liberaliseringen af vores samfund synes således i de sidste 30 år at have medført relativt mindre muligheder for de fleste mange steder. Særligt i de angelsaksiske lande England og USA, som er gået forrest i udviklingen med liberalisering og lavere skatter.

Dette er ikke et nyt fænomen, men rollerne er byttet om. Frem mod første verdenskrig havde USA ikke i samme grad som Europa opbygget store formuer. Uligheden var mindre i USA, hvor omkring 40 procent af indkomsterne dog stadig tilfaldt den rigeste tiendedel, hvilket var mindre end eksempelvis Frankrig. USA stod i kontrast til Europa, der var domineret af såkaldte gamle formuer. Det skyldes blandt andet, at USA trods alt stadig var et relativt nyt land, hovedsageligt grundlagt af indvandrere med få ressourcer, og at USA havde haft rigeligt med billigt land til alle. Bevarelsen af borgernes frihed og muligheder var noget, der dengang havde stor politisk bevågenhed hos amerikanske politikere. Så meget, at man under depressionen i 1930'erne nærmest indførte en værnbeskatning mod opbygningen af 'gamle' formuer. USA var i 1919 det første land til at indføre marginalskeater på over 70 procent. Fra 1930'erne til 1970'erne var den højeste marginalskeat i USA på hele 90 procent. Beskatningen af arv var fra anden verdenskrig og frem til slutningen af 1970'erne på op til 77 procent, og i 1972 foreslog den demokratiske præsidentkandidat George McGovern en beskatning af arv på op til 100 procent.

En så høj beskatning er sikkert ikke relevant i dag, for det første fordi man i dag har et meget mere tætmasket skattesystem. Men også i lyset af at Danmark fortsat hører til blandt de lande, hvor muligheden for at udleve 'den amerikanske drøm' er allerstørst og langt større end i USA. Kun en fjerdedel af de skandinaviske drenge, hvis far hører til den fattigste fjerdedel af befolkningen, kommer selv til at tilhøre den fattigste fjerdedel af befolkningen. I USA er det i dag omkring 40 procent. Hvis man vil udleve den amerikanske drøm, bør man således flytte til Skandinavien. Selvom udviklingen i den del af indkomsterne, som tilfalder den rigeste procent, i Danmark de sidste 20 år har ligget på niveau med

eksempelvis Frankrig, så er størrelsesordenen ikke stor, når vi sammenligner os med de angelsaksiske lande, England og USA.

Det er også sværere for små lande som Danmark at hæve skatten på eksempelvis selskaber eller formuer, fordi det vil medføre, at aktivitet og indkomst flyttes ud af landet. Samtidig er der i Europa igen opbygget store formuer, og Europa har igen større formuer end USA målt i forhold til indkomsterne. Det ses af figuren, der viser formuerne i USA og Europa. Som verden ser ud nu, må det også forventes, at formuerne i fremtiden fortsætter med at vokse hurtigere end indkomsterne. Men små lande i blandt andet EU har ikke samme muligheder for at gøre, som USA gjorde i 1930'erne, fordi der i dag er få barrierer for at flytte formuer og indkomster mellem enkelte lande. Selv med en begrænset forhøjelse af skatterne risikerer små lande at skubbe aktivitet og indkomst ud af landet, når de har mest brug for den.

Hvis Pikettys analyser står lige stærkt, når omtalen har lagt sig, så er behovet for et politisk stærkt EU den åbenlyse konklusion. Samtidig med at man i Europa har skabt enorm frihed for den enkelte, har man også reduceret muligheden for at gribe ind over for de problemer, der måtte opstå, og som begrænser mulighederne for de mange.

Et politisk stærkt EU vil have mulighed for at modgå det pres, der er på de enkelte lande for at sænke skatter på kapital og på selskaber, på samme måde som EU har kunnet lægge pres på mange skattelylande for at sikre samarbejde.

Debat-analyse bragt i Politiken d. 25. august 2014